ELEKTRONİK HABERLEŞME SEKTÖRÜ TAKİP RAPORU-ŞUBAT 2020

Elektronik haberleşme sektöründeki gelişmelerin takip edilmesi amacıyla önemli görülen göstergelerin yer aldığı bu rapor, BTK, TÜİK, BIST gibi kuruluşlar tarafından yayınlanan resmi veriler kullanılarak TELKODER tarafından hazırlanmıştır. BTK Çeyrek raporlarının yayınlanmasının ardından her üç ayda bir yayınlanacaktır.

1- Elektronik Haberleşme Sektörü Büyüklüğü

Son çeyrekte gelirlerde önemli bir değişiklik olmamıştır 😐

2- Elektronik Haberleşme Sektöründe Rekabet

2019 ikinci çeyreğe göre alternatif işletmecilerin Pazar payı düşmüştür. Bu oran AB'ye göre çok düşüktür ☹

3- Elektronik Haberleşme Sektöründe Şirket Piyasa Değerleri

Son üç ayda şirket piyasa değerlerinde önemli bir artış yaşanmamıştır 😐

4- Genişbant Abone Sayısı

Son üç ayda abone sayısında önemli bir artış yaşanmamıştır 😐

5- Fiber Uzunlukları

Son üç ayda fiber uzunluklarında önemli bir artış yaşanmamıştır 😐

6- Genişbant Uydu Hizmetleri

Son üç ayda uydu internet abone sayısında düşüş yaşanmıştır ☹

7- Ses Trafiği Dağılımı

Son üç ayda toplam trafik içindeki sabit trafik oranında düşüş yaşanmıştır ☹

8- Veri Merkezi İşletmeciliği

Son üç ayda veri merkezi işletmeciliği alanında önemli bir gelişme yaşanmamıştır 😐

1- ELEKTRONİK HABERLEŞME SEKTÖRÜ BÜYÜKLÜĞÜ

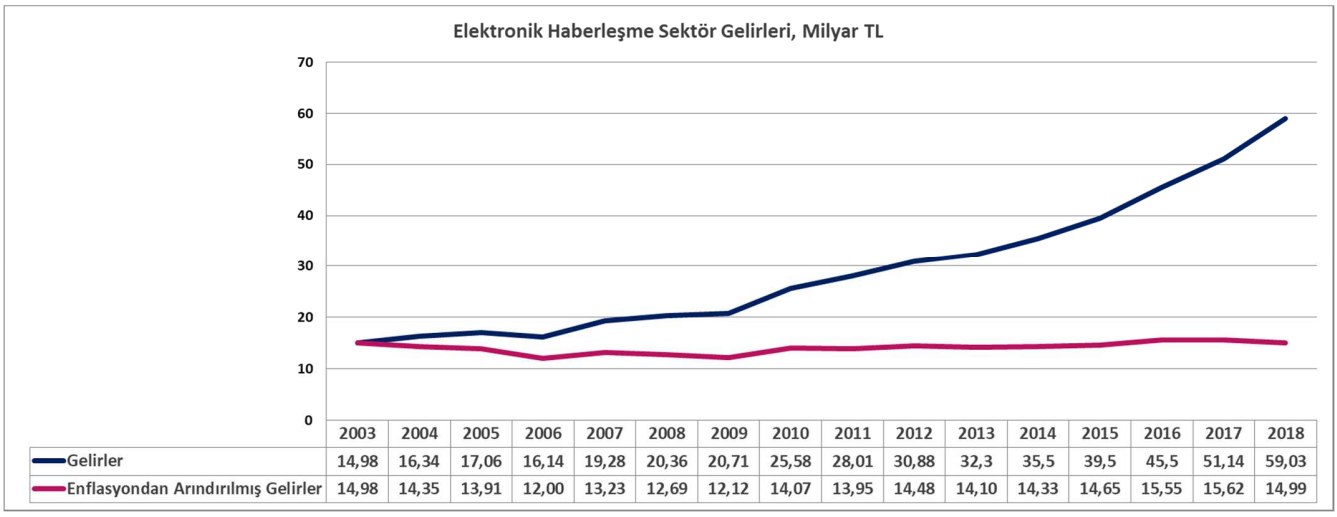

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Gelirler	14,98	16,34	17,06	16,14	19,28	20,36	20,71	25,58	28,01	30,88	32,3	35,5	39,5	45,5	51,14	59,03
Enflasyondan Arındırılmış Gelirler	14,98	14,35	13,91	12,00	13,23	12,69	12,12	14,07	13,95	14,48	14,10	14,33	14,65	15,55	15,62	14,99

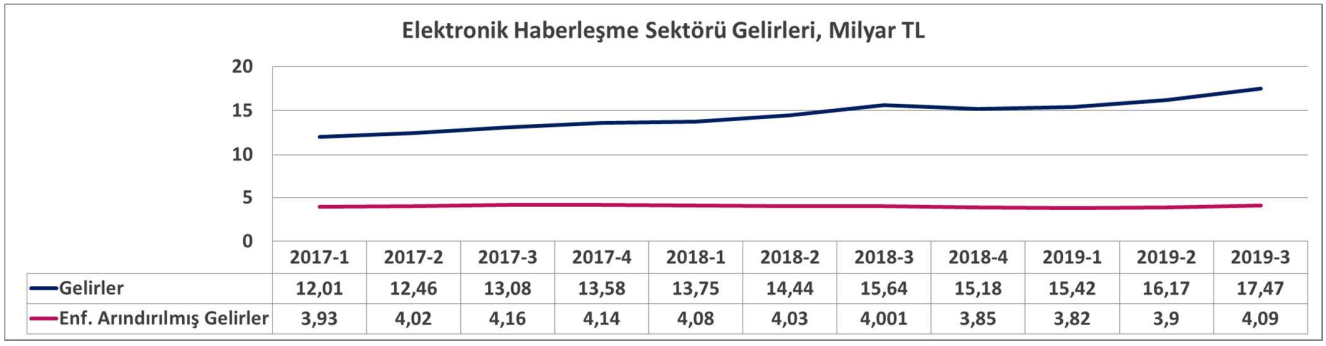

	2017-1	2017-2	2017-3	2017-4	2018-1	2018-2	2018-3	2018-4	2019-1	2019-2	2019-3
Gelirler	12,01	12,46	13,08	13,58	13,75	14,44	15,64	15,18	15,42	16,17	17,47
Enf. Arındırılmış Gelirler	3,93	4,02	4,16	4,14	4,08	4,03	4,001	3,85	3,82	3,9	4,09

Elektronik haberleşme sektörü gelirleri 2003 yılında 14,98 Milyar TL iken 2018 yılı sonu itibariyle 59,03 Milyar TL olarak tespit edilmiştir. Büyüme üzerindeki enflasyon etkisinin ortadan kaldırılması amacı ile TÜİK verileri kullanılarak ve 2003 yılı temel alınarak hesaplanan enflasyondan arındırılmış gelirlere göre ise 2018 yılı sonunda sektör gelirinin 14,99 Milyar TL olduğu görülmektedir.

Elektronik haberleşme sektör gelirleri, 2019 üçüncü çeyrek sonunda 17,47 Milyar TL olarak hesaplanmaktadır. Enflasyondan arındırılmış gelirlerde de son çeyrekte önemli bir değişiklik yaşanmamıştır.

2- ELEKTRONİK HABERLEŞME SEKTÖRÜNDE REKABET

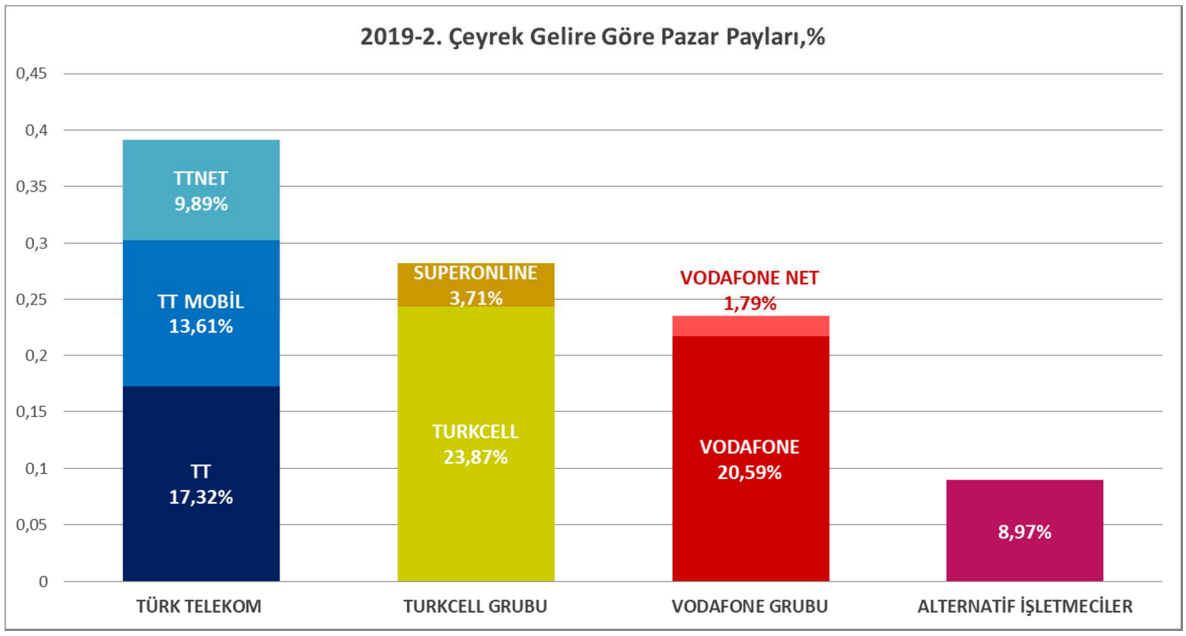

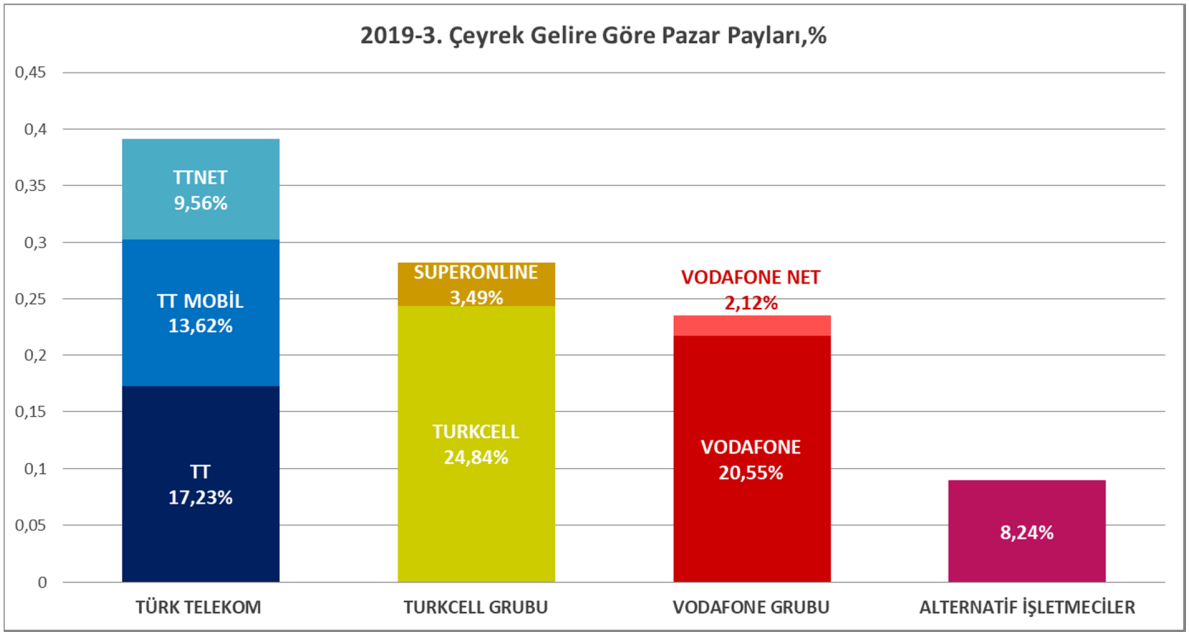

Yukarıdaki grafiklerde, 2002 yılında fiili olarak rekabete açılmış olan elektronik haberleşme sektöründe, sektör oyuncularının gelirlere göre Pazar paylarına yer verilmektedir. Buna göre; 2019 ikinci çeyrekte pazardaki en büyük üç operatör ve iştirakleri dışında kalan alternatif işletmecilerin Pazar payı %8,97 olarak belirlenmiştir. 2019 üçüncü çeyrekte ise bu oranın %8,24'e düştüğü görülmektedir. Bu oran AB ile kıyaslandığında çok düşük kalmaktadır.

3- ELEKTRONİK HABERLEŞME SEKTÖRÜNDE PİYASA DEĞERLERİ

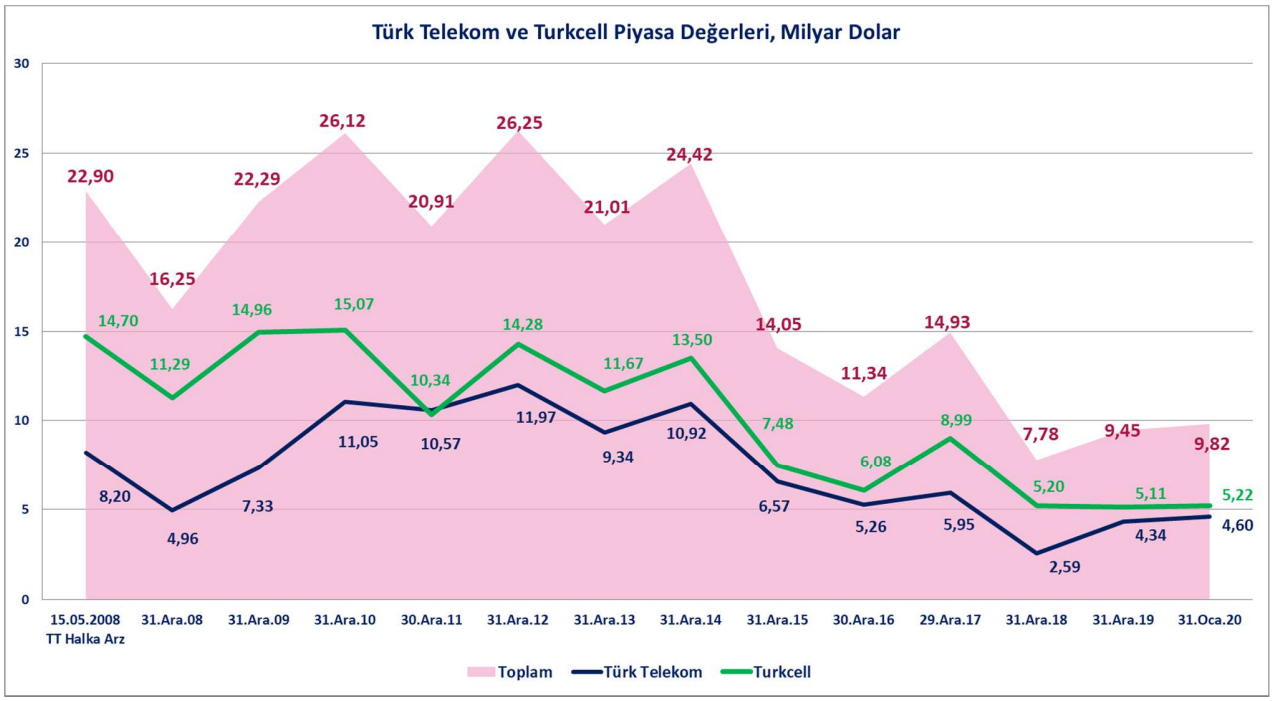

Sektörün yaklaşık %70'ini oluşturan iki şirketin piyasa değerleri incelendiğinde, 2008 yılından bu yana önemli ölçüde düşüş yaşandığı görülmektedir. Buna göre, 15 Mayıs 2008 tarihinde iki şirketin toplam değeri 22,90 Milyar Dolar iken, 31 Ocak 2020'de bu değer 9,82 Milyar Dolar'a gerilemiştir.

4- GENİŞBANT ABONE SAYISI

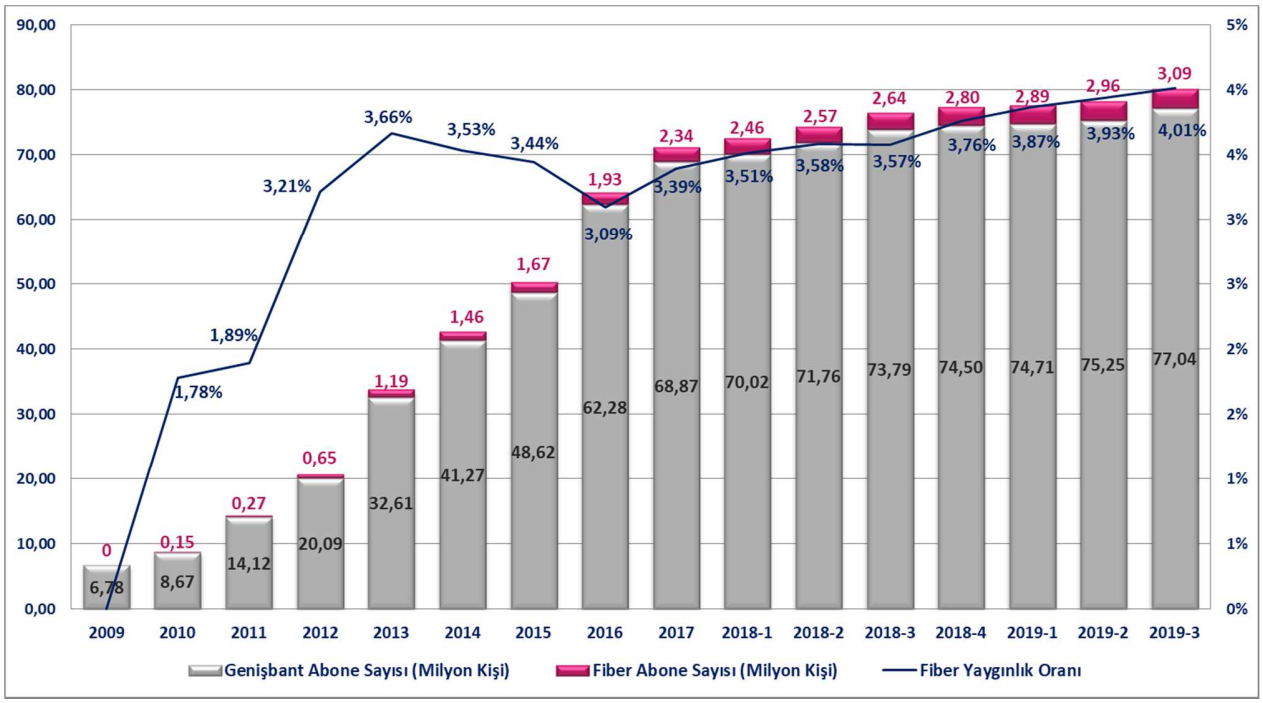

Yukarıdaki grafikte toplam genişbant abone sayısı ve bu sayı içerisinde fiber abone sayısı ve oranı yer almaktadır. Buna göre 2019 ikinci çeyrekte %3,93 olan fiber abone oranı 2019 üçüncü çeyrek sonunda %4,01 olarak belirlenmiştir.

5- FİBER UZUNLUKLARI

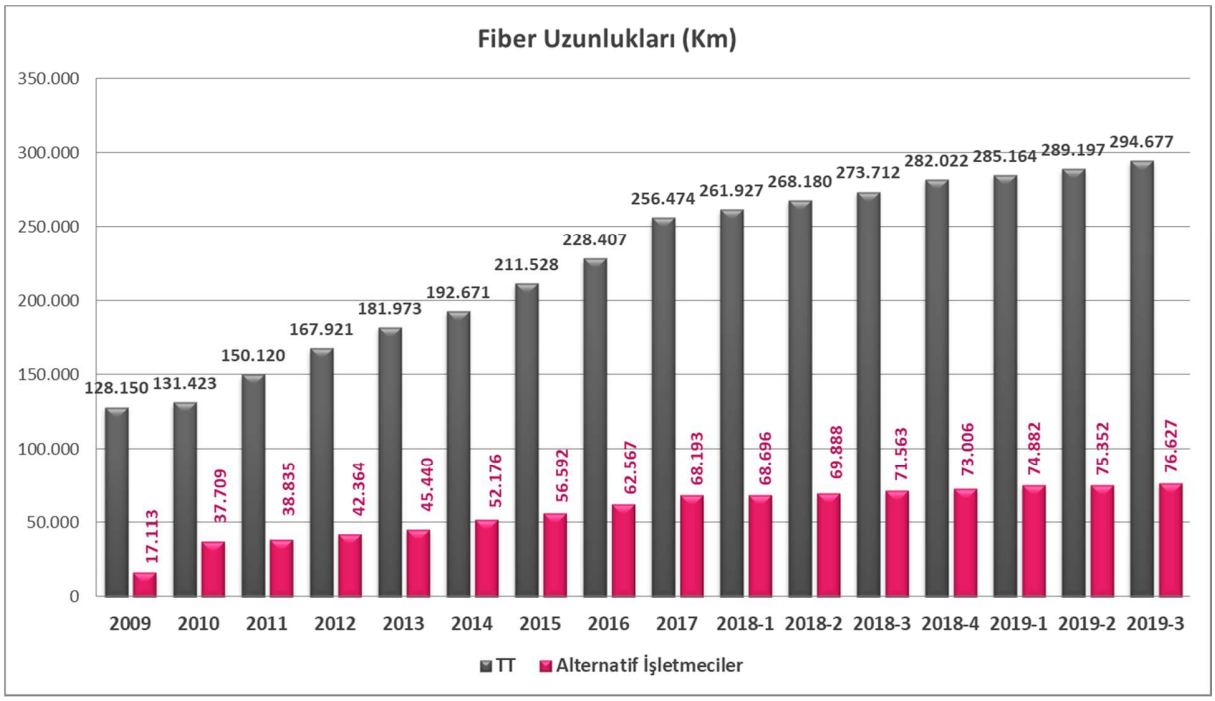

Yukarıdaki grafikte, 2009 yılından bugüne fiber altyapı uzunluklarına yer verilmektedir. Buna göre, 2019 ikinci çeyrekte 364.549 km olan toplam fiber uzunluğu, 2019 üçüncü çeyrek sonunda 371.304 km olarak belirlenmiştir.

6- GENİŞBANT UYDU HİZMETLERİ

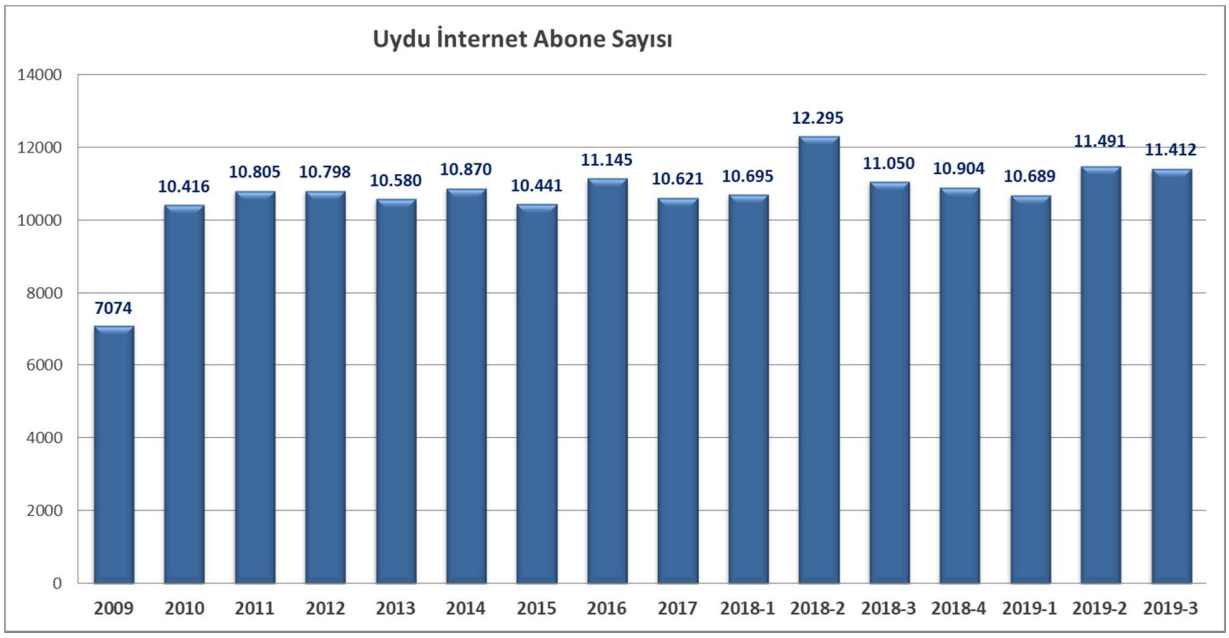

Genişbant hizmetlerinde önemli bir alternatif olan uydu internet hizmetine ilişkin abonelik miktarlarına bakıldığında 2009 yılından bu yana önemli bir gelişme olmadığı ve bugüne kadar 4338 yeni abone kazanımı olduğu görülmektedir. 2019 üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre düşüş görülmektedir.

7- SES TRAFİĞİ DAĞILIMI

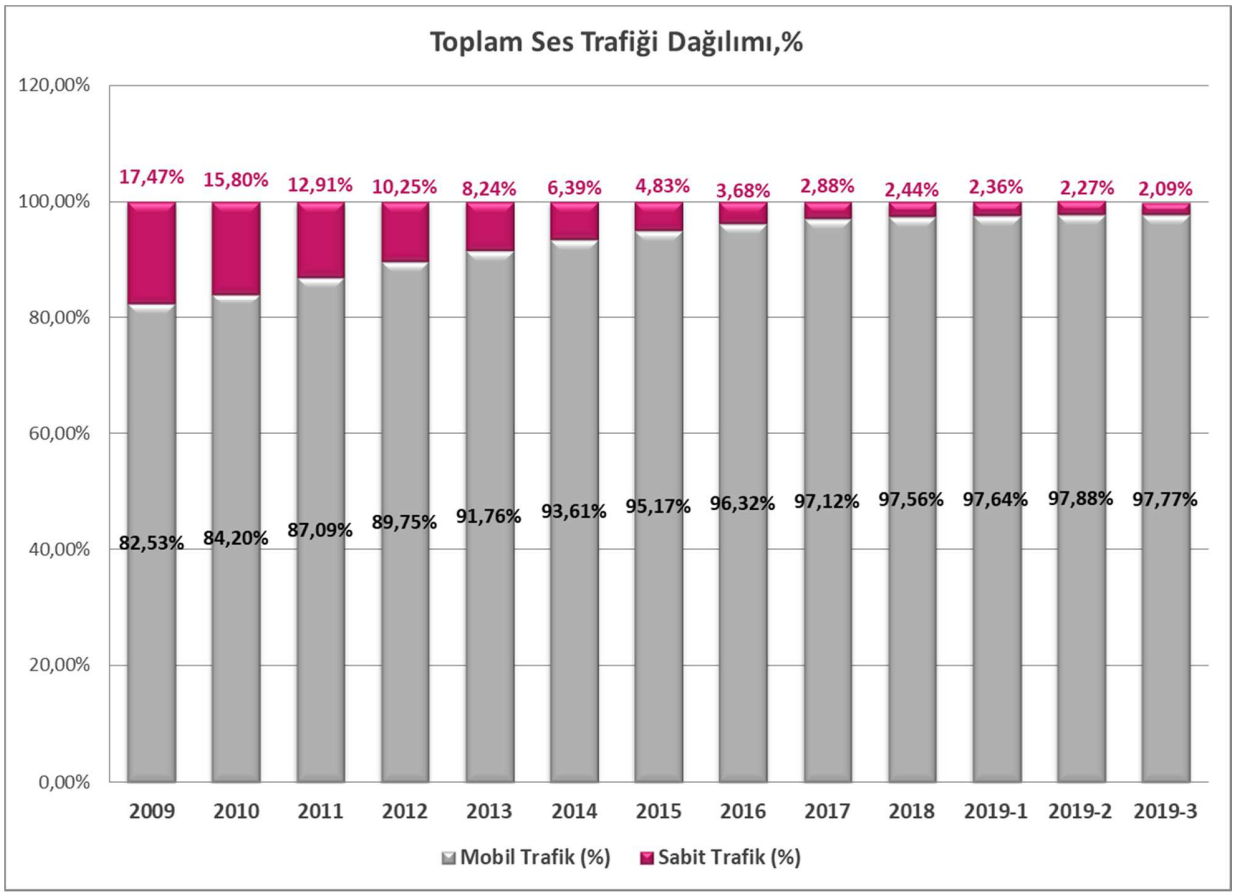

Toplam ses trafiği içindeki sabit ses trafiği oranı 2009 yılından bu yana ciddi biçimde düşmüştür. 2009 yılında toplam trafiğin %82,5'i mobil, %17,4'ü sabit ses iken 2018 yılı sonunda sabit ses trafiğinin oranı %2,44'e düşmüştür.

2019 üçüncü çeyrekte sabit ses trafiği oranı %2,09 olmuştur. İngiltere'de sabit trafik %31, mobil trafik %69, Almanya'da ise sabit trafik %52,6 mobil trafik %47,5 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'de sabit ses trafiğindeki hızlı düşüşün incelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

8- VERİ MERKEZİ İŞLETMECİLİĞİ

T.C. Cumhurbaşkanlığı 11. Kalkınma Planındaki (2019 - 2023) Türkiye'nin veri depolama, işleme ve iletimi faaliyetlerinde bölgesel veri üssü haline gelmesini sağlamak üzere, gerekli düzenleyici çerçeve ve teşvik mekanizmasının kurgulanıp uygulamaya konulması hedefi kapsamındaki 470.1 sayılı tedbirde; İnternet Değişim Noktası (İDN) kurulmasına yönelik usul ve esasların belirlenmesi ve İDN kurulumunun gerçekleştirilmesi alt hedefi bulunmaktadır. Bu hedefin gerçekleştirilmesine yönelik ilgili paydaşlarla birlikte düzenleme çalışmalarının yapılması ve Aralık 2020 tarihinde tamamlaması planlanmaktadır (BTK 2020 Yılı İş Planı - Türkiye İnternet Değişim Altyapısı Kurulmasına İlişkin Çalışmalar).

Aynı zamanda 470.2 sayılı tedbirde; Veri merkezi sektörünün geliştirilmesini sağlayacak düzenleyici çerçeve ve teşvik mekanizması oluşturulması, Türkiye'nin yoğun ticaret yaptığı ülkelerle bulut hizmetlerinin sunulmasına yönelik işbirlikleri yapılması hedefi bulunmaktadır. Bu tedbirle ilgili sorumlu kuruluşlar; Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'dır (2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı).

Neler Yapılmalı?

1. Veri Merkezlerine, "Cazibe Merkezleri Programı" kapsamında sağlanan destek ve teşvikler kullanılamamaktadır. Bu teşviklerin kullanılabilmesi için bölge (23 il sınırı) ve beyaz alan sınırı (5000 m2) kaldırılmalı ve ülke geneline yaygınlaştırılmalıdır. Bununla birlikte,
    - 5 yıl süre ile veri merkezi personelin gelir vergisinden %100 muafiyeti,
    - Sıfır maliyetli fiziksel şartlara sahip %100 uyumlu bina/kampüs imkânı,
    - Türkiye dışına satacağı servislerin gelirlerinde %100, Türkiye içerisine satacağı servislerden %50 oranında vergi muafiyeti,
    - Anlaşmalı üniversiteler ve kurumlardan gerekli teknik personelin yetiştirilmesi şartı ile bu personelin maaşlarında %50 oranında devlet desteği sağlanmalıdır (Komşumuz Bulgaristan örneğinde olduğu gibi).
2. Veri Merkezi İşletmecilerine özel elektrik tarifesi hazırlanmalıdır. Bu tarife en fazla sanayi elektriği tarifesinin yarısı kadar olmalıdır.
3. Veri Merkezlerimizin, dünya standartlarında hizmetler verilebilmesi, yaşamakta oldukları ve onlar ile doğrudan ilişkilendirilemeyecek hukuka aykırılıkların önlenebilmesi için "Veri Merkezi İşletmecisi" tanımı en kısa sürede Kanunlarda yerini almalıdır.
4. Tüm Erişim Sağlayıcıların katılımının zorunlu olacağı birden fazla İnternet Değişim Noktasının kurulması biran önce gerçekleştirilmelidir.

5. Ülkemizde veri merkezlerine fiber hizmet sunan işletmeci sayısı en fazla 3-4'le sınırlı kalmaktadır. Bu rakam Avrupa'da yaklaşık 35, komşumuz Bulgaristan'ın başkenti Sofya'da ise yaklaşık 50'dir. Ayrıca, İki noktası İstanbul içerisinde yer alan bir internet devresinin maliyeti uluslararası devre maliyetlerine göre neredeyse 10 katı pahalıdır. Uluslararası devre fiyatları bu kadar düşükken, ülkemiz içerisinde (Local Loop) devre fiyatlarının bu kadar yüksek olması anlamsızdır. Fiber erişim sağlayıcıların Veri Merkezlerine özel indirimli tarife oluşturmaları zorunlu tutulmalıdır.